

Vlaams
Parlement

ingediend op **494** (2015-2016) – Nr. 3
23 oktober 2015 (2015-2016)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Ingeborg De Meulemeester

over het voorstel van decreet

van Joris Poschet, Koen Daniëls, Jo De Ro, Karl Vanlouwe,
Kathleen Helsen en Kris Van Dijck

houdende wijziging van artikel 110/5
van de Codex Secundair Onderwijs,
wat het recht op inschrijving betreft

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Kathleen Helsen.

Vaste leden:

Vera Celis, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde;

Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, Kathleen Helsen;

Ann Brusseel, Jo De Ro;

Caroline Gennez, Tine Soens;

Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

Peter Persyn, Grete Remen, Axel Ronse, Willy Segers, Ann Soete, Manuela Van Werde;

Caroline Bastiaens, Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers;

Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;

Katia Segers, Steve Vandenberghe;

Elke Van den Brandt.

Documenten in het dossier:

494 (2015-2016) – Nr. 1: Voorstel van decreet

– Nr. 2: Amendement

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door Joris Poschet namens de indieners van het voorstel van decreet	4
II.	Bespreking.....	4
III.	Stemmingen	9
	1. Artikelsgewijze stemming.....	9
	2. Stemming over het geheel	9
	Gebruikte afkortingen	10

In de Commissie voor Onderwijs werd op datum van donderdag 22 oktober 2015 het voorstel van decreet houdende wijziging van artikel 110/5 van de Codex Secundair Onderwijs, wat het recht op inschrijving betreft besproken en goedgekeurd. Onmiddellijk voorafgaand aan de bespreking van dit voorstel van decreet werd door Elke Van den Brandt ook een – eerder ingediende – vraag om uitleg gesteld over hetzelfde onderwerp (de voorrangsregels voor Nederlandstaligen in het Brussels secundair onderwijs) aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs. Het verslag van die laatste bespreking is terug te vinden in het Woordelijk Verslag van de ochtendbijeenkomst van de Commissie voor Onderwijs van die dag (*Hand. VI.Parl. 2015-16*, 22 oktober 2015, nr. C34-OND).

I. Inleidende uiteenzetting door Joris Poschet namens de indieners van het voorstel van decreet

Joris Poschet legt uit dat het voorliggende voorstel van decreet in een hernieuwde aanpassing voorziet voor de overgang van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs voor de scholen gelegen in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Vorig jaar, meer bepaald op 17 december 2014, werd reeds een vijfde lid toegevoegd aan artikel 110/5, §2, van de Codex Secundair Onderwijs, aan de hand van hetwelk een verscherpte voorwaarde voor erkenning als Nederlandstalige voor de duur van het schooljaar 2015-2016 werd uitgesteld. Het huidige voorstel van decreet zorgt voor een aanpassing van die toevoeging, in de zin dat ze naast schooljaar 2015-2016 nu ook van toepassing is op schooljaar 2016-2017. Op die manier wordt er zekerheid gecreëerd voor de ouders. Daarenboven maakt dit het ook mogelijk om de tijd te nemen voor het voeren van een diepgaand debat over de diverse belangen en visies op deze problematiek, die elk op een eigen logica steunen. Op die manier moet het mogelijk zijn om te komen tot een breed gedragen nieuwe set van regels. Dienaangaande spreekt het lid ook nog zijn tevredenheid uit over het feit dat minister Hilde Crevits in haar antwoord op de hogergenoemde vraag om uitleg van Elke Van den Brandt, verklaarde dat ook de hierover binnen de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie gestemde resolutie zal worden meegenomen. Hij kijkt alleszins uit naar de debatten over deze kwestie.

II. Bespreking

Elke Van den Brandt kondigt aan dat ze een amendement indient op het tweede artikel – inhoudelijk het kernartikel – van het voorstel van decreet (*Parl.St. VI.Parl. 2015-16*, nr. 494/2). Veeleer dan de bestaande overgangsmaatregel (toetsing van het taalniveau van de ouders) te verlengen, wordt in dit amendement een geheel andere overgangspiste bewandeld. Hierbij zou met name het taalniveau van de betrokken kinderen bepalend zijn om uit te maken of een kind al dan niet voldoende Nederlandstalig is. Het lid verwijst dienaangaande naar hetgeen zij reeds gezegd heeft naar aanleiding van haar zonet aan minister Hilde Crevits gestelde vraag om uitleg. Ze benadrukt dat het vaak gaat om kinderen die ondertussen al negen jaar in het Nederlandstalig onderwijs hebben gezeten en die niet tot de voorrangsgroep Nederlandstaligen behoren. Deze kunnen dan niet op hun eigen school naar het secundair onderwijs gaan, omdat ze niet het benodigde 'voorrangsticket' hebben, zonder hetwelke men maar heel moeilijk meer aan een plaats raakt in het Brusselse Nederlandstalig onderwijs. Een situatie die de komende jaren overigens alleen maar kan verslechteren.

Het lid beseft terdege dat ze met haar amendement een meer ingrijpende maatregel beoogt dan de in het voorstel van decreet voorziene loutere verlenging van een reeds bestaande maatregel. Maar in dat verband wijst ze erop dat er binnen de Vlaamse Gemeenschapscommissie een ruime meerderheid bestaat om

deze stap te zetten. Daarenboven kunnen de kinderen die nu in het zesde leerjaar van het basisonderwijs zitten, en die dus volgend schooljaar naar het middelbaar onderwijs moeten, niet wachten op een nieuw meer omvattend decreet. Voor hen moet er dan ook een eerlijke oplossing worden uitgedokterd, die erin bestaat na te gaan of zijzelf voldoende Nederlandstalig zijn in welk geval hen insgelijks de toegang van de huidige voorrangsgroep Nederlandstaligen tot het secundair onderwijs moet worden gegund.

Een en ander betekent overigens niet dat het taalniveau van de ouders plotsklaps totaal irrelevant zou worden, het is wel degelijk van belang dat ouders die kinderen in het Nederlandstalig onderwijs hebben, het Nederlands voldoende machtig zijn om hun kinderen te kunnen begeleiden. Ook daar moet dus blijvend op worden ingezet en zelfs nog sterker dan op heden reeds het geval is. Het voorliggende voorstel van decreet is in dat opzicht dan ook onrechtvaardig, aangezien het in wezen leerlingen bestraft van wie de ouders het Nederlands niet kunnen of niet willen leren. Het kind wordt zo de dupe van keuzes die werden gemaakt door de ouders. Zeker bij twaalfjarigen zou zoiets niet meer aan de orde mogen zijn.

Daarom wil het lid met haar amendement een drietal wijzigingen aanbrengen aan Afdeling 11. 'Vorrangsregeling in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad' van de Codex Secundair Onderwijs. In essentie komen die wijzigingen erop neer dat de voorrang ook wordt toegekend aan leerlingen met minstens één ouder die het Nederlands in voldoende mate machtig is of aan leerlingen die zelf minstens vijf jaar het Nederlandstalig onderwijs gevolgd hebben.

Koen Daniëls wenst toch wat nader in te gaan op een aantal punten van dit dossier. In tegenstelling tot wat Elke Van den Brandt laat uitschijnen gaat het in dezen helemaal niet om een toelatingsvoorwaarde waardoor kinderen niet toegelaten zouden worden tot het Nederlandstalig onderwijs. Zulks is bezijden de waarheid. Het gaat hier louter om een voorrangsregeling die betrekking heeft op 55 percent van de beschikbare plaatsen. Het is dus niét zo dat kinderen niet zouden mogen deelnemen aan het Nederlandstalig onderwijs omdat hun ouders geen Nederlands spreken. In de mate dat er in Brussel (waar ook de Franse Gemeenschap onderwijs aanbiedt) een capaciteitsprobleem is in het Nederlandstalig onderwijs, wordt 55 percent van de beschikbare plaatsen toegekend aan de hand van een voorrangsregeling. Daarenboven is het nog maar de vraag of, indien de bestaande voorrangsregeling doorbroken wordt door de Nederlandstalige basisschoolcarrière van de kinderen in aanmerking te gaan nemen als voorrangscriterium en niet meer te kijken naar de taal van de ouders, de indienster van het amendement dan ook bereid zou zijn om deze redenering door te trekken naar andere momenteel bestaande zaken als daar zijn de SES-omkadering en GOK-werkingsmiddelen. Ook op die domeinen wordt immers terdege rekening gehouden met de situatie van de ouders. Enige consequentie lijkt de spreker alleszins aangewezen.

Een laatste element waarmee insgelijks rekening dient te worden gehouden (en dat recent overigens nog aan de orde is geweest op de plenaire vergadering van dit parlement) ligt besloten in de vraag of uit het feit dat een kind reeds Nederlandstalig onderwijs heeft genoten, automatisch mag worden afgeleid dat het wel degelijk al voldoende Nederlands kent om het secundair onderwijs aan te vatten. Hoewel zulks in principe het geval zou moeten zijn, blijkt dat die vraag in de feiten niet altijd positief beantwoord kan worden. Collega Katia Segers heeft zelfs al gewag gemaakt van het feit dat 18- of 19-jarigen die instroomden in het hoger onderwijs in Brussel niet bleken te beschikken over een adequate kennis van het Nederlands. Na 15 jaar Nederlandstalig onderwijs, moesten ze alsnog taalkundig worden bijgespijkerd. Dat is bepaald een zorgwekkende toestand die

erop wijst dat er nog vele maatregelen (al dan niet via een Inschrijvingsdecreet) zullen moeten worden genomen.

Inpikkend op de tussenkomst van Koen Daniëls wil *Jo De Ro* er vooreerst toch even op wijzen dat het capaciteitsprobleem in Brussel wel degelijk een vaststaand feit is. De voorrangsregeling is derhalve wel degelijk de standaard geworden. Het klopt verder dat het in dezen niet om een toelatingsvoorwaarde, maar om een voorrangsbepaling gaat.

Verder heeft de spreker gerede twijfels bij de juridisch-technische correctheid van het laatste onderdeel van het voorgestelde amendement, waar gewag wordt gemaakt van attesten die zouden worden uitgereikt door de betrokken schoolbesturen (hierin zou meer bepaald worden geattesteerd dat de leerling in kwestie minstens vijf jaar als regelmatige leerling onderwijs heeft gevolgd in het Nederlandstalig lager onderwijs). Voor zover hij weet voorziet de huidige onderwijsregelgeving nergens in een dergelijke attesteringsbevoegdheid voor de betrokken schoolbesturen. Of heeft de amendementsindienster mogelijks het getuigschrift basisonderwijs in gedachten? In juridisch opzicht, is dit toch wel een belangrijke vraag die moet worden uitgeklaard vooraleer er degelijk geoordeeld kan worden over hetgeen wordt voorgesteld in het amendement.

Elke Van den Brandt treedt de heer De Ro bij waar deze stelde dat de capaciteitsproblematiek in Brussel een realiteit is. Daarover kan alleszins geen twijfel bestaan. Wel is het probleem momenteel nog minder wijdverspreid in het secundair onderwijs dan in het lager onderwijs. Dat laatste zit overal stampvol. In het secundair onderwijs zijn er nog enkele scholen waar dat niet het geval is. Door de demografische ontwikkelingen zal de problematiek ook in het secundair onderwijs echter weldra prangend worden. Enkel urgente investeringen in extra secundaire scholen zouden deze trend mogelijk nog kunnen keren.

Tevens is ze het eens met de formele kwalificatie van de huidige maatregel als zijnde een voorrangsregel. Maar anderzijds toont de praktijk aan dat de voorrangsregeling (momenteel terecht eerst voorbehouden voor broers en zussen en daarna voor een aantal andere voorrangsgroepen) in wezen zowat alle beschikbare plaatsen opsoupeert. Valt men buiten die bestaande voorrang, dan vindt men gewoon geen plaats meer. De facto verworden de voorrangscriteria zo tot uitsluitingscriteria. Dat is de realiteit die voortvloeit uit het capaciteitsprobleem. Mochten er voldoende scholen zijn, dan zouden we in een heel ander soort debat terechtkomen. Nu moet het debat echter gevoerd worden binnen de context van het bestaande capaciteitstekort.

Maar zelfs al zouden er genoeg plaatsen zijn, dan nog gaat het in dezen voor Groen om een ideologische keuze. Zelfs al zouden de kinderen effectief kunnen doorstromen in de school waar ze naartoe willen gaan, dan nog is het volgens Groen een ideologische keuze als men bepaalt dat enkel kinderen die in het Nederlands school hebben gelopen (maar die thuis een andere taal gebruiken) als Nederlandstalig kunnen worden beschouwd. Voor Groen moet men geen 'stamboek' als Nederlandstalige hebben om tot die groep te kunnen behoren. Voor Groen zijn alle mensen die het Nederlands machtig zijn Nederlandstaligen. Het gaat gewoon om een keuze die mensen maken. Men moet dus geen stamboek kunnen voorleggen om erbij te horen. Die visie zouden ook de andere Vlaamse partijen moeten onderkennen volgens het lid.

Op de concrete vraag van de SES-omkadering (die overigens ook in herziening is), antwoordt *Elke Van den Brandt* dat men hier toch ook kijkt naar de kinderen die in kansarmoede opgroeien, teneinde hen betere toekomstperspectieven te kunnen bieden. Zulks impliceert vanzelfsprekend ook dat kansarmoede gedefinieerd moet worden. Aangezien kansarmoede per definitie een contextueel

gegeven vormt, moet worden nagegaan welke factoren relevant zijn binnen die context. Hetzelfde geldt voor Nederlandstaligheid. Ook hier moet men gaan definiëren wat Nederlandstaligheid is en wie Nederlandstalig is. Het standpunt van Groen, en ongetwijfeld ook van andere partijen binnen de Raad van de VGC, is dat men daarvoor (in casu) moet bepalen welk taalniveau een kind heeft. Het taalniveau van de ouders als contextfactor is daarvoor niet nodig of nuttig.

Op de vraag van Jo De Ro over de (in het amendement vermelde) attesten, verklaart het lid er geen probleem mee te hebben dat dit zou gebeuren op basis van het getuigschrift basisonderwijs. Ook met dat document – dat immers wordt afgeleverd in het zesde jaar van het basisonderwijs – kan tegemoetgekomen worden aan de basisbekommernis van Groen. Alle kinderen die een dergelijk getuigschrift krijgen van een Nederlandstalige basisschool moeten dan de kans krijgen om hun secundaire studies aan te vangen in het Nederlands.

Karl Vanlouwe benadrukt dat het bij de bestaande regeling die bij wege van het voorliggende voorstel van decreet een jaar verlengd wordt in geen geval om uitsluiting gaat. Het betreft enkel een voorrangsregeling. In bepaalde scholen in Brussel bestaat er onmiskenbaar een capaciteitsprobleem. Dat geldt met name voor het lager onderwijs en voor bepaalde scholen in het secundair onderwijs. Soortgelijke capaciteitsproblemen doen zich trouwens ook voor in bepaalde Franstalige scholen in Brussel, maar zeker niet in alle Franstalige Brusselse scholen. Het lid meent dan ook dat er dringend nood is aan overleg tussen de Vlaamse en de Franse Gemeenschap. De term 'stamboekvlamingen' wijst hij alleszins van de hand. Zijn fractie kijkt in dit verhaal enkel naar het belang van het kind.

Jo De Ro laat nog opmerken dat in Brussel grofweg 18 à 20 percent van de jongeren het lager onderwijs verlaat zonder het getuigschrift basisonderwijs te hebben behaald. Ook langs deze weg is er dus geen sluitende oplossing te vinden.

Elke Van den Brandt repliceert daarop dat het evident is dat men dat percentage absoluut omhoog moet krijgen. Maar qua principe moet het duidelijk zijn dat iedereen die wel het getuigschrift in kwestie haalt ook effectief door moet kunnen gaan naar het Nederlandstalig secundair onderwijs.

Jo De Ro constateert dat het amendement zowel in de ene als in de andere vorm juridisch niet echt deugdelijk lijkt, waarbij het in zijn minst ondeugdelijke vorm (i.c. bij het hanteren van het getuigschrift basisonderwijs) niet de gehele beoogde groep afdekt. Qua onderwijsregelgeving lijkt hem dit niet de meest optimale handelswijze.

Elke Van den Brandt erkent dat geformuleerde opmerkingen waardevol zijn en oppert de alternatieve suggestie om bij de kinderen in kwestie een taaltest af te nemen. Als het amendement mits de nodige aanpassingen de goedkeuring van leden van de meerderheid kan wegdragen, dan is ze zeker bereid om het in herwerkte versie in te dienen naar aanleiding van de plenaire behandeling van dit voorstel van decreet. Anderzijds kan ze zich echter niet van de indruk ontdoen dat men technische redenen zoekt om maar niet te hoeven ingaan op de grond van de zaak.

Jo De Ro antwoordt daarop dat sommige zaken prima facie eenvoudig lijken, hetgeen toelaat om ook vrij snel een politiek punt te maken. Een en ander omzetten in sluitende regelgeving blijkt doorgaans echter een stuk ingewikkelder. Vandaar ook dat met het voorliggende voorstel een extra jaar tijd wordt gecreëerd om de zaak grondig te onderzoeken. Hij verwijst ter zake naar het antwoord van minister Hilde Crevits op de hoger reeds aangehaalde vraag om

uitleg van Elke Van den Brandt, waarin ook zij verklaarde niet over één nacht ijs te willen gaan bij het uitwerken van een nieuw Inschrijvingsdecreet. Al onder de vorige legislatuur is overigens gebleken dat een aantal aanpassingen veel te snel zijn doorgevoerd, hetgeen tot allerhande onvoorziene gevolgen heeft geleid. Het lid zou niet graag zien dat ook deze meerderheid dezelfde fouten maakt. Een goed inschrijvingsbeleid vraagt tijd en bedachtzaamheid en moet liefst door zoveel mogelijk mensen gedragen worden.

Joris Poschet heeft hier waardevolle aanzetten tot debat gehoord en onderkent ook ten volle dat het hier gaat om een van de cruciale onderdelen – althans voor Brussel – in het nieuwe Inschrijvingsdecreet. Maar door een en ander hier nu apart en geïsoleerd van al de rest te bediscussiëren dreigt men wel een globale en evenwichtige oplossing voor een totaal nieuw Inschrijvingsdecreet te hypothekeren. En dat lijkt hem absoluut niet aangewezen.

Elke Van den Brandt wijst erop dat het amendement dat nu voorligt ook een jaar geleden (toen men een tijdelijke oplossing voor het schooljaar 2015-2016 invoerde) al bestond en dat de meerderheid ook toen al stelde de tijd te willen nemen en niet snel-snel iets ten gronde wilde veranderen. Als de meerderheid er op een jaar tijd niet in geslaagd is om zelf met een degelijk voorstel te komen, dan kan zulks enkel liggen aan het ontbreken van een politiek akkoord daarover binnen diezelfde meerderheid. Men mag niet vergeten dat kinderen de dupe zijn van deze keuze om een regeling ten gronde dan maar telkens een jaar uit te stellen. Ze vraagt dat men – zelfs al is er ondertussen een nieuw decreet in de maak – toch de nodige politieke slagkracht zou tonen om minstens voor dit concreet probleem een degelijke overgangsmaatregel uit te dokteren. Men moet zich niet verschuilen achter technische onvolkomenheden van hetgeen hier als amendement voorligt, om niet tot een goede regeling te komen. Haars inziens is dit alles louter indicatief voor het ontbreken van een akkoord binnen de meerderheid. Ze betreurt dit.

Inpikkend op hetgeen gezegd werd door Joris Poschet laat *Jo De Ro* nog opmerken dat er qua inschrijvingen, voor wat Brussel betreft, wel degelijk stappen gezet worden. Hij wijst dienaangaande op de hoorzittingen die hebben aangetoond dat er meer aan de hand is dan enkel de overgang van het basis- naar het secundair onderwijs. Mocht het kalf enkel daar gebonden liggen, dan ware de zaak ongetwijfeld al opgelost geraakt. Maar de totaliteit van het vraagstuk van het inschrijvingsbeleid (lokaal overleg, apart inschrijvingsbeleid voor het secundair onderwijs, buitengewoon onderwijs, impact M-decreet, impact op de Rand enzovoort) is vele keren ingewikkelder en omvattender en vraagt dus een gedegen en goed doordachte aanpak. En zulks vergt tijd.

Afsluitend wijst *Elke Van den Brandt* er nogmaals op dat haar amendement geen totaalregeling behelst, maar wel de urgente regeling van een deelproblematiek. Ook Groen heeft trouwens vragen bij meerdere aspecten van het Inschrijvingsdecreet, waaronder de voorrangsregels Nederlandstaligen. Ze begrijpt dus zeer wel dat een globale herziening van het Inschrijvingsdecreet tijd zal kosten, maar acht een snelle oplossing voor dit kleine onderdeel van die brede thematiek absoluut haalbaar. Dit temeer daar er in Brussel een politieke meerderheid is om dit specifieke probleem op te lossen. Het zetten van een eerste stap belet geenszins dat men verder de tijd neemt om rustig het geheel aan te pakken. Nu geen actie ondernemen betekent dat er kinderen uit de boot vallen, hetgeen het waarschijnlijk maakt dat ze dan maar een plaats zullen zoeken in onderwijsinstellingen in de Rand. Ze drukt dan ook de hoop uit dat er een politieke consensus kan komen rond het voorstel dat uit de Vlaamse Gemeenschapscommissie komt, veeleer dan dat men gedwongen wordt tot politieke keuzes na een uitspraak van het Grondwettelijk Hof.

III. Stemmingen

1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd, wordt het eerste artikel (bevoegdheidsartikel) aangenomen met unanimitéit van 13 stemmen.

Artikel 2

Op dit artikel werd een amendement ingediend door Elke Van den Brandt (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 494/2).

Ter stemming gelegd, wordt het amendement verworpen met 2 stemmen voor en 11 stemmen tegen.

Vooraleer het oorspronkelijke artikel 2 ter stemming te leggen attendeert de voorzitter de commissieleden op het feit dat de gehanteerde formulering niet geheel conform de omzendbrief Wetgevingstechniek van de Raad van State is. Ze stelt dan ook voor om de zinsnede "In artikel 110/5, §2, van de Codex Secundair Onderwijs wordt in punt 5°, toegevoegd bij het decreet van 19 december 2014, de zinsnede...." aan te passen naar "In artikel 110/5, §2, 5°, van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, toegevoegd bij het decreet van 19 december 2014, wordt de zinsnede....". De commissie kan zich bij consensus terugvinden in de voorgestelde technische correctie.

Ter stemming gelegd wordt het aldus technisch gecorrigeerde oorspronkelijke artikel 2 aangenomen met 12 stemmen voor bij 1 onthouding.

Artikel 3

Ter stemming gelegd wordt het derde artikel aangenomen met unanimitéit van 13 stemmen.

2. Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd, wordt het voorstel van decreet – na het doorvoeren van de hogergenoemde technische correctie in artikel 2 – ten slotte aangenomen met 12 stemmen voor, bij 1 onthouding.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Ingeborg DE MEULEMEESTER,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

GOK	gelijke onderwijskansen
M-decreet	decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften
SES	sociaal-economische status
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie (van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest)